

Nr 36.

Ankom till riksdagens kansli den 3 maj 1946 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av väckt motion om utfärdande av en förordning därom att hästs ålder skall vara offentligt känd och angiven.

(2:a avd.)

I en inom första kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 174, av herr Nilsson, Bror, har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Konungen anhålla om utfärdande av förordning där- om att hästs ålder skall vara offentligt känd och angiven.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för nämnda yrkande hänvisas till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat utlåtanden i ärendet av lantbruksstyrelsen och styrelsen för veterinärhögskolan, som överlämnat yt- rande av högskolans lärarkollegium.

Det i motionen berörda problemet har tidigare varit föremål för stats- makternas prövning. Till följd av en vid 1938 års riksdag väckt motion, II: 321, hemställde nämligen riksdagen på förslag av jordbruksutskottet (jordbr.-utsk. utl. nr 58/1938) i skrivelse den 26 april 1938, nr 203, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande, huruvida och i vad mån åtgärder kunde vara påkallade för att vid handel med hästar vinna större säkerhet om djurens ålder. Kungl. Maj:t uppdrog genom beslut den 17 juni 1938 åt lantbruksstyrelsen att verkställa utredning i ämnet samt därmed ävensom med de förslag, som av densamma kunde föranledas, inkomma till Kungl. Maj:t.

Till åttlydnad härav avlät lantbruksstyrelsen den 26 november 1938 skri- velse i ämnet till Kungl. Maj:t med den begärda utredningen. I skrivelsen avstyrkte lantbruksstyrelsen jämte i ärendet tillkallade sakkunniga med ut- förlig motivering bestämt framkomna förslag om lagstiftning rörande årtalsmärkning av hästar. Däremot ansåg lantbruksstyrelsen sig böra ifråga- sätta en utvidgning av de för premiering av avelsdjur enligt reglementet för den med statsmedel understödda hästpremieringen och lagen om hingst- besiktningstväng gällande bestämmelserna om skyldighet för den, som vill uppvisa häst för premiering, att beträffande dylik häst förete vissa identi- fieringshandlingar. Vid skrivelsen fanns fogat ett förslag till kungörelse om

en till andra kategorier än avelshästar utvidgad tillämpning av nämnda föreskrifter.

Lantbruksstyrelsens sålunda framlagda förslag finnas redovisade i propositionen nr 43/1944 med förslag till lag om djurskydd, m. m. Chefen för justitiedepartementet anförde i ämnet bland annat följande (se prop:n s. 28):

Beträffande förslaget att införa en bestämmelse om obligatorisk åldersmärkning av häst genom bränning ha mycket skiftande meningar kommit till uttryck i de avgivna yttrandena. Sedan utredningsmannen (d. v. s. utredningsmannen för en särskild lag om djurskydd; jfr SOU 1938: 36) avgivit sitt förslag har lantbruksstyrelsen, som bestämt avstyrkt åldersmärkning av häst, föreslagit införande av ett system med födelseintyg, som skall åtfölja hästen vid varje överlåtelse. Även detta förslag torde emellertid kräva ytterligare övervägande. Med hänsyn härtill synes det nu föreliggande spörsmålet icke lämpligen böra avgöras i detta sammanhang. Det kan för övrigt ifrågasättas, huruvida ett stadgande i ämnet har sin plats i en djurskyddslag.

I den vid justitieombudsmannens ämbetsberättelse till 1946 års riksdag såsom bil. IV fogade särskilda förteckningen över vissa riksdagsskrivelser och gången av dessas handläggning redovisas under jordbruksdepartementet, punkt 14, riksdagens förenämnda skrivelse den 26 april 1938 såsom slutbehandlad i propositionen nr 43/1944.

I sitt över förevarande motion avgivna utlåtande har *lantbruksstyrelsen* anfört, att under de år som förflutit sedan styrelsen avgivit ovannämnda utredning och förslag intet inträffat, som syntes vara av beskaffenhet att rubba styrelsens tidigare uttalade uppfattning i ämnet eller föranleda några nya synpunkter på detsamma, varför styrelsen hänvisade till nämnda utredning och förslag.

I det yttrande i ärendet av *veterinärhögskolans lärarkollegium*, som överlämnats av styrelsen för veterinärhögskolan, har lärarkollegiet framhållit, att motionens syfte otvivelaktigt vore mycket gott, men icke funnit sig kunna tillstyrka utfärdandet av den föreslagna förordningen utan föregående utredning genom särskilda sakkunniga rörande bästa sättet att uppnå det åsyftade resultatet. I övrigt har lärarkollegiet anfört följande:

Otvivelaktigt vore det av stor betydelse såväl ur djurskyddssynpunkt som med hänsyn till redbarheten och rättssäkerheten vid hästhandel, om hästarnas verkliga ålder på ett tillförlitligt sätt kunde redovisas. Detta gäller i synnerhet vid handel med äldre hästar, där åldersbestämning med ledning av tänderna är tämligen osäker.

För uppnående av önskat resultat har motionären anvisat tvenne förfaringssätt, nämligen antingen utfärdande av föreskrift att sprängsedel med därå tecknat födelsebevis och uppgift om kön, färg, tecken och mankhöjd skall åtfölja häst under hela hans levnad, eller föreskrift om att häst skall på något lämpligt sätt vara märkt med sitt födelseår.

Den förstnämnda utvägen erbjuder vissa fördelar, men fråga är, om den kan leda till pålitligt resultat.

Formulär för sprängsedlar och födelsebevis äro fastställda i hästpremieringsreglementet. Sprängsedel utfärdas av hingstägare eller hingsthållare vid betäckning av sto, och om stoet påföljande år kommer med föl, skall sto-

ägaren ifylla det till språngsedeln hörande födelsebeviset. Detta tjänar sedan som bevis för hästens identitet vid premiering och stamboksföring.

Språngsedlar och födelsebevis kunna emellertid förväxlas eller i bedrägligt syfte utbytas; detta torde sällan inträffa i fråga om premierade hästar, men för den stora massan av bruks- och handelshästar föreligger risk att sådant kan hända. Många hästar äro så likartade i färg, tecken, storlek o. s. v., att även det mest detaljerade signalement icke alltid utgör säkert identitetsbevis.

Tillförlitligheten skulle emellertid bli avsevärt större, om språngsedel (inkl. födelsebevis) på baksidan vore försedd med uppgift om handelsöverlåtelse. Vid varje försäljning borde det sålunda angivas år och datum för försäljningen samt säljarens och köparens namn och adress. Det funnes då möjlighet att följa hästen genom alla mellanhänder till den ursprungliga uppfödaren, vilkens namn är angivet å födelsebeviset. Därmed skulle hästens identitet i tvivelaktiga fall kunna verifieras.

Motionärens förslag, att mankhöjden skulle angivas i signalementet, torde icke vara lämpligt. Födelsebeviset, innehållande födelsedatum och -år, kön samt färg och tecken, ifylles i regel av stoägaren kort tid efter fölets födelse, och att då angiva mankhöjden vore meningslöst; det skulle kunna ske, när hästen är fullvuxen, men då har han kanske bytt ägare flera gånger. Mankhöjden är f. ö. variabel även hos fullvuxna hästar och mätes icke på likartat sätt av olika personer. Färg och tecken angivas icke heller efter enhetliga grunder, vilket borde ske om födelsebevisen skola tjäna fastställande av identitet. Det är icke alltid lätt att fastställa färgen hos det nyfödda fölet, och färgen kan avsevärt förändras under hästens levnad (t. ex. avblekbara skimlar). Färg och tecken borde därför angivas vid varje handelsöverlåtelse.

Därest språngsedlar och födelsebevis skola läggas till grund för angivande av ålder och identitet samt åtfölja alla hästar under deras levnad, böra nya formulär utarbetas och regler fastställas för angivande av signalement, varjämte hingst- respektive stoägare böra åläggas att för varje betäckning respektive varje födelse utfärda och ifylla dessa handlingar. Vid försäljning skall handlingen åtfölja hästen och anteckning ske om tidpunkten för försäljningen samt säljarens och köparens namn och adress. Förfaringsättet innebär en utvidgad tillämpning av vad nu sker i fråga om premierade hästar och torde icke vara ogenomförbart.

En särskild svårighet utgör emellertid det förhållandet, att födelsebevis av olika orsaker kunna förkomma och att alla data om vederbörande hästar därmed gå förlorade. Särskilda bestämmelser om arkivering av duplett till födelsebevis synas därför ofrånkomliga.

Den andra utvägen, att på något lämpligt sätt märka hästen med hans födelseår, skulle enligt kollegiets mening vara att föredraga, därest en enkel och fullt tillförlitlig metod för märkning kunde anvisas.

Åldersmärkning av alla hästar under deras första levnadsår genom inbränning av födelseåret i huden på sidan av halsen vore otvivelaktigt en god metod, under förutsättning att bränningen göres så effektiv, att det inbrända årtalet kvarstår med tillräcklig tydlighet för att kunna avläsas under hästens hela levnad. Märkningen skulle då utföras av veterinär och under lokalbedövning. De kostnader och besvär, som därigenom skulle åsamkas hästägarna, torde icke bli alltför betungande. För avlägset boende djurägare kunde märkningen ske i samband med resa för annan förrättning.

En viss risk för förfalskning på så sätt, att samvetslösa personer kunna skaffa sig brännjärn och bränna i nytt årtal på det gamlas ställe, torde

icke helt kunna uteslutas; straffbestämmelser för sådana manipulationer kunna dock avvägas så att de bli tillräckligt avskräckande.

I varje fall torde generell förordning om märkning genom inbränning av födelseåret icke böra utfärdas, förrän i detalj utrönts, hur bränningen lämpligast skall utföras såväl ur synpunkten av märkningens hållbarhet och tydliga avläsning som möjligheter till förfalskning eller utplåning.

Utskottet.

Syftet med ifrågavarande motion, nämligen att med hänsyn till köparnas intresse och ur djurskyddssynpunkt förhindra oegentligheter vid hästhandel, är otvivelaktigt mycket gott. Emellertid vill det synas utskottet som om förhållandena på ifrågavarande område under senare år avsevärt förbättrats. Av utredningen i ärendet framgår vidare, att någon fullt tillförlitlig metod att ange hästars ålder knappast torde förefinnas. Ett sätt att komma till rätta med de missförhållanden i förevarande avseende, som fortfarande må vara för handen, vore givetvis att fordra något slag av auktorisation av alla som vilja handla med hästar. Så långt gående åtgärder anser sig utskottet emellertid icke kunna förorda i förevarande sammanhang. Med hänsyn till det sagda och då utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t ägnar fortsatt uppmärksamhet åt frågan, samt dessutom finner lämpligt att jordbrukarnas organisationer intresseras för förhållandena på området, anser sig utskottet icke kunna förorda vidtagande av åtgärder i anslutning till motionen.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att motionen I:174 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 3 maj 1946.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se memorial nr 32